

† Papež Leon XIII.

 ponedeljek, 20. julija, je bilo. Za gorami je umiralo solnce in na večernem nebu se je vžigala zvezda ob zvezdi, ko je na poti iz Rima došel k nam smrtni sel in nam sporočil žalostno vest, da je ugasnila „luč z neba“, da je zatonila v večnost svitla zvezda-vodnica. Smrtni angel ni prišel iznenada; vedeli smo, da mora sedaj in sedaj priti — in vendar nas je pretreslo v dno duše, ko smo čuli, da se je zgodilo, česar smo se že dolgo bali.

Kardinal-kamerlengo je tisti ponedeljek ob polu petih popoldne šel v prostore, kjer je v bolezni bival papež Leon XIII. Vrata v sobo so bila zaprta. Kardinal je potrkal in trikrat zaklical: *Leon!* A v sobi je bilo vse tiho, nihče ni odgovoril. Kamerlengo vstopi in se približa Leonu, ki je počival na mrtvaški postelji; s srebrnim kladivcem se kardinal trikrat rahlo dotakne čela svetega očeta in zopet trikrat zakliče: *Leon!* Toda Leon ni več odgovoril. Odgovoril je njegov zdravnik in uradno izjavil, da je papež Leon XIII. pred pol ure izdihnil svojo blago dušo. — Še tisti večer se je razvedelo po vsem svetu, da velikega *Leona* ni več!

Ob smrti Leonovi žalujejo vsi verni katoličani in z njimi sočutno žalujejo vsi, ki še krščansko mislijo. Mogočni vladarji in preprosti delavci, umetniki in učenjaki, — vsi čutijo to uro, da so izgubili v Leonu modrega svetovalca, resničnega prijatelja, velikodušnega zaščitnika.

Težko je v malo črtah posneti podobo velikega moža; pri Leonu XIII. je to dvakrat težko. Po pravici je nekdo rekel: Podoba Leona XIII. je tako čista in pristrčna, ob enem pa tako mogočna in vzvišena, da bi jo mogel naslikati samo mojster, kakršen je bil Fra Angelico, in Leonovo življenje

bi mogel dostojno opisati samo mož, ki je nekdanj pisal „*I fioretti di San Francesco*“. Nam to ni dano; zato hočemo samo nekaj spominov obnoviti iz življenja velikega Leona.

Rojstveni kraj Leona XIII. je mestece Carpineto, ki kakor orlovo gnezdo sloni v skalnatem slemenu ob koncu volškega pogorja. Vinorodna brda poleg golih pečin, globoko razriti jarki ob brstni dolini dajó mestu in okolici neki poseben značaj. Tu je l. 1810. 2. dan marca grofu Ludoviku Pecciju njegova žena Ana povila dete, ki so mu dali pri sv. krstu ime Joahim Vincencij. Deček je zgodaj pokazal nenavadne dari duha in srca. Duh mu je bil bister in jasen, domišljija živa in obrazna, spomin lahek in gibčen; srce milo in rahločutno, krotko in poslušno.

Jeseni l. 1818. so poslali stariši Joahima in starejšega brata Jožefa v Viterbo k očetom jezuitom v šolo. Pesniško nadahnjeni mladenič je v oni dobi, ko mu je bilo komaj dvanajst let, zložil prve svoje latinske distihe in sonet v laškem jeziku. Po dovršeni gimnaziji se je posvetil modroslovju in bogoslovju, potem pa je še posebe na rimskem vseučilišču ‚*Sapienza*‘ študiral cerkveno in svetno pravo.

L. 1838. je Gregor XVI. poslal mladega duhovnika Joahima kot *delegata* ali okrajnega načelnika v Benevent; papeževa država je bila namreč razdeljena v pokrajine, ki so jih imenovali legacije in delegacije. V pokrajini beneventski je bilo tedaj marsikaj v neredu, pa Joahim Pecci je bil mož, ki se ni strašil težkoč. Pozneje je par let imel enako službo v Perudžiji; od tam pa je šel l. 1843. kot papežev *nuncij* v Brüssel. Po treh letih ga je Gregor XVI. pozval iz Brüssela na škofijsko stolico v Perudžiji. Doba, v kateri je deloval kot škof, je bila doba bojev

in revolucije, in Joahim Pecci je imel mnogo prilike, da je pokazal svojo veliko modrost v težkih časih in odločnost nasproti piemonteškemu uzurpatorjem. Že l. 1853. ga je papež Pij IX. naredil za kardinala.

Po smrti Pija IX. l. 1878. so se 18. dan februarja zbrali kardinali v Vatikanu, da izvolijo novega papeža. Sveta tihota je vladala v dvorani, ko so tretji dan zborovanja šteli glasove. Vsi so zrlji na kardinala Peccija; njemu pa so solze tekle po velih licih in roka se mu je tresla. Joahim Pecci je bil izvoljen za papeža.

Dekan med kardinali je stopil prednj in ga vprašal: „Ali sprejmete izvolitev za poglavarja katoliške cerkve?“ — Kardinal Pecci se ozre proti nebu, nakratko pomóli in potem odgovori: „Nisem vreden, da bi sprejel to službo; iz pokorščine do svetega kardinalskega zbora spoznam v Vašem glasu glas božji.“

Kardinal dekan je zopet vprašal: „Katero ime si bote dali?“ — Odgovor se je glasil: „Leon XIII.“

Od onega velepomembnega dne je minulo petindvajset let in več. Za Leona XIII. je bila to doba truda in skrbi, doba težkih borb in hudih bojov, — a tudi doba sijajnih zmag in velikega slavlja. V svojih nedosežno lepih poslanicah je razkrival svetu rane moderne človeške družbe; in svet ni bil gluha za Leonove opomine. Moderna družba je bolna v srcu: samopašna, nenasitna sebičnost je nje bolezen; in Leon je kazal narodom, kje naj se učé plemenite, čiste ljubezni: posvetil je vse človeštvo onemu Srcu, ki je v večni, najčistejši ljubezni na Kalvariji žrtvovalo za nas zadnjo kapljo krvi. — Socializem in anarhizem sta strah in groza modernim državam, in države so poleg vse svoje materialne sile brez moči nasproti prevratu, ki jim preti. Začel pa je boj zoper anarhizem Leon XIII. in Leon je zmagoval brez materialnega orožja; šel je v boj, kakor je nekaj veliki mu prednik Leon I. šel nasproti silnemu Atilu: sveti križ in evangelij in apostolska avktoriteta mu je bilo edino orožje.

Ko so l. 1870. revolucionarji ob „Porta Pia“ siloma vdrli v večno mesto, papežev Rim, so rajali sovražniki sv. Cerkve; upali so, da je prišel čas, ko bodo omajali skalo Petrovo in prevrnili najstarejši prestol. Pa zgodilo se je drugače. Pač so se v zadnjih tridesetih letih omajali prestoli vseh svetnih vladarjev, — prestol sv. Petra stoji danes bolj trdno kakor prej kedaj; avktoriteta vseh svetnih vladarjev je v naši dobi globoko padla, — avktoriteta poglavarja sv. Cerkve pa vprav v naših dneh bolj in bolj raste in pred veličjem Leona XIII. se klanjajo kralji in cesarji, vsi narodi zemlje.

Cerkev so mislili razdvojiti, a sv. Cerkev je danes močna, sama v sebi edina, s svojim poglavarjem tesno združena, kakor že stoletja ne.

Res da je to delo božje Previdnosti, ki čuva sv. Cerkev in nje vidnega poglavarja; je pa to tudi delo Leona XIII., ki je v dolgi dôbi petindvajsetih let svoje izvanredne darove posvetil vse Bogu v čast, Cerkvi v korist in človeštvu v srečo.

Zadnjo pomlad je Leon XIII. praznoval srebrni jubilej svojega papeževanja. Ves svet se je radoval z njim in prosil Boga, naj dá Leonu učkati še zlati jubilej. Pa božji sklepi so pogosto drugi nego naše želje. In zdi se, da je Leon že ob jubileju tudi sam čutil, da mu je prisojeno le še malo ur zemeljske poti. V onih dneh jubilejne svečanosti, ko mu je ves svet voščil srečo in želel še dolgega življenja, je častitljivji papež-pesnik še enkrat vzel v roko srebrno liro in sredi jubileja radosti ubral svojo zadnjo pesem — pesem o smrti.

Denimo sem celo pesem v originalu in poleg originala slovenski prevod.¹⁾

Nocturna ingemiscentis animae
meditatio.

Fatalis ruit hora, Leo; iam tempus abire est
Pro meritisque viam carpere perpetuam.
Quae te sors maneat?... coelum sperare iuebant,
Largus contulerat quae tibi dona Deus.

¹⁾ Prevod je oskrbel dr. A. Ušeničnik.

At summae claves ... immenso pondere munus...
 Tot tibi gestum annos ... haec meditare gemens:
 Qui namque in populis excelso praestat honore,
 Hei misero, poenas acrius inde luet. —
 Haec inter trepido dulcis succurrit imago,
 Dulcior atque animo vox sonat alloquii:
 Quid te tanta premit formido? aevique peracti
 Quid seriem repetens tristia corde foves?
 Christus adest miserans: humili veniamque roganti
 Erratum, ah fidus, eluet omne tibi.

Pesem ponočnica vzdihajočega srca.

Bliža se ura usodna ti, Leon, ura ločitve,
 Delavni dan je končan, v večnost odpira se pot...
 Srečna, nesrečna li pot? Nebes bi pač upati moral,
 Ki ti dobrotni je Bog toliko nudil darov! —
 Vendar srce ti zdihuje, če strašne se zmisliš oblasti,
 Zmisliš, da toliko let bil si nebeški ključar!
 Ah, kako težek odgovor nesrečnega čaka zemljana,
 Ki je nevreden bil tu višje deležen časti! —
 Nič ne trepeči, srce, glej, sladka ti vstaja podoba
 In še slajši glasi v žalostni duši se glas:

Kristus je tukaj — ne boj se, Leon! — nikar ne
 razmišljaj
 Davno že prešlih dni, prešlih in žalostnih zgod!
 Kristus je tukaj — zaupaj! — ponižnemu poln
 milosrčja,
 Prosi ga, ah! in vse ljúbežno ti odpusti!

Kar je Leon slutil, se je zgodilo, morda celo prej, kakor se je sam nadejal...

Ne smemo tožiti: petindvajset let je dolga dōba! — in vendar, ko je prišla ura usodna, ura ločitve, nam je težko pri srcu, težko kakor otroku, ki mu je umrl dobri oče. Še so nam zveneli v duši zadnji akordi veselih hvalospjevov iz jubilejnih dni — pa ti akordi so se hipoma prelili v tožne melodije resnobne pesmi „Dies irae“.

Zašla je zvezda večernica, — upajmo, da nam bo kmalu izšla nova jutranjica! Ideja papeštva ne umrje! F. U.

SLOVENSKA.

Magdalena. J. S. Machar. S pesnikovim dovoljenjem prevel Ant. Dermota. Ljudska knjižnica. Zvezek I. Ljubljana 1903. Založili „Naši zapiski“ (Jos. Breskvar in tov.). — Jugoslovanski socialni demokratje so torej začeli izdajati „Ljudsko knjižnico“. Ne vemo, kako bo uspevala, a priznati moramo, da so s to prvo knjigo izrazili bistvo socialnodemokratske poezije. Machar namreč slika podlost meščanske družbe, katera ne zasluži družega, kakor da se uniči in da pridejo za njo na vrh drugi ljudje, ki bodo — po mnenju teh literatov — boljše, pravičnejši in pametnejši.

Pesnik, ki se sam imenuje „drznega rebelanta“, poje o sebi:

Machar bibe žurnaliste,
 retorje, državno pravo,
 Vseslovanstvo, celi narod
 rad ozdravil bi ta mož! (Str. 218.)

A njegova poezija je bolj pripravna, da razžali in osmeši, kakor pa da koga ozdravi. Glavna misel satirično-epične pesmi „Magdalena“ je ta, da ima novodobna meščanska družba popolnoma zmešane pojme, da je npravno izprijena in nepoboljšljiva; to, kar buržoazija zaničuje in sovraži, je dobro, in to, kar ona hvali, je slabo. Sedanja družba žene nesrečne žrtve v propalost in potem jih zaničuje izkorišča; ko se hočejo dvigniti do človeškega dostojanstva, jih brezsrčno ubije in zavrže (str. 172).

Magdalena je hči češkega ljudskega učitelja. Oče zaradi pijanosti izgubi službo in svojo hčer proda grehoti, da živi od njenega sramotnega zaslužka:

Hči nečistnica in oče
 lump prekrasen ... (Str. 35.)

Neki mlad „buržo“, sicer ravno tako podel, kakor vsi drugi, se nekoč zgrozi nad takim